

Riskklassning av deponier enligt MIFO 2

Vid Stånga deponi

Tillsyn utförd av enhet miljö- och hälsoskydd under 2018.

Inledning

Under 2018 har arbete med riskklassning omfattat granskning av en stor mängd rapporter efter utförda miljötekniska undersökningar enligt MIFO fas 2 (översiktlig undersökning) för nedlagda deponier. Undersökningarna utfördes under 2017.

Syfte

Målet med undersökningarna har varit att kontrollera deponiernas föroreningsgrad, i vilken omfattning de läcker föroreningar till omgivningen samt om det finns behov av ytterligare täckning eller andra åtgärder. Riskklassning av potentiellt förorenade områden är en del i arbetet för att uppnå miljömålet giftfri miljö.

Metod

Efter det att riskklass fastställts enligt MIFO fas 1 har TKF uppmanats fortsätta med undersökningar i de fall det har blivit riskklass 1 eller 2. TKF uppmanades även att utföra ny kontrollmätning av de grovtippar (Burs, Hamra, Rute) som provtagits tidigare (enligt MIFO fas 2) men som aldrig sluttäckts.

I juni 2017 förelade MHN även TN att lämna in en plan för fortsatt arbete med nedlagda deponier på Gotland.

För att få en översikt på vilka deponier det behövs ytterligare åtgärder med sluttäckning m m valde TKF att av sin konsult Golder Associates, under 2017, beställa undersökningar av samtliga deponier som fått riskklass 1 och 2 samt av grovtipparna Burs, Hamra och Rute. Undersökningarna utfördes under 2017 och har avrapporterats efter hand under hela 2018 fram till oktober. Enheten har under året granskat inkomna rapporter, begärt kompletteringar vid behov och därefter bedömt rapporterna och gjort en ny riskklassning.

Resultat 2018

- TKF har redovisat 23 rapporter efter undersökning enligt MIFO fas 2 samt 3 rapporter med kompletterande undersökning. Enheten har granskat och bedömt dessa samt gjort en ny riskklassning.
- En deponi har fått sänkt riskklass från 1 till 2 (Visby) i MIFO fas 2.
- 3 deponier har fått höjd riskklass från 3 till 2 (Burs, Hamra, Rute) efter kompletterande undersökning p g a att ytterligare undersökningar samt sluttäckning behövs.
- 2 deponier har fått sänkt riskklass från 2 till 3 (Gothem, Lokrume). Inga vidare åtgärder behövs för dessa.
- 20 deponier har fått samma riskklass, alltså riskklass 2, eftersom ytterligare undersökningar eller sluttäckning behövs. Av dessa har nya provtagningsplaner redan lämnats in och godtagits för 6 deponier (t o m 17 oktober).
- 6 av deponierna behöver sluttäckas enligt vad som är känt för närvarande. För 3 av dessa är bedömd prioriteringsgrad hög – mycket hög (Rute, Stånga Visby).

Samtliga undersökta deponier finns listade på sid 5.

Diskussion och slutsats

Begäran om komplettering har fått göras både en och flera gånger av undersökningsrapporterna vilket har inneburit att mycket tid har fått läggas ner innan slutlig bedömning har kunnat göras av respektive undersökning.

Resultatet av undersökningarna har tyvärr blivit att flertalet deponier kräver ytterligare undersökningar innan det kan bedömas om åtgärder såsom sluttäckning behövs. En del av de ytterligare undersökningarna hade kunnat undvikas om konsulten hade haft mer tid på sig vid MIFO 2-undersökningen.

Uppföljning/efterarbete

Arbetet kommer att fortsätta med att granska och bedöma TKF:s kompletterande provtagningsplaner och undersökningsrapporter. Kompletterande undersökningar kommer förhoppningsvis ge tillräckligt underlag för att bedöma om sluttäckning eller andra åtgärder behövs.

Arbete pågår även inom TKF med att ta fram en plan för fortsatt arbete med nedlagda deponier på Gotland. Samråd har under oktober 2018 skett med stöd av ett utkast till planen där enheten har lämnat förslag till justeringar/kompletteringar.

Översiktlig fakta

- Det finns 57 kända/antagna deponier/deponiplatser på Gotland (exklusive kända industrideponier).
- 4 deponier visade sig vid identifiering/riskklassning vara flyttade från platsen eller inte vara påbörjade.
- 12 deponier är ännu inte fullt identifierade (med plats osv). Efter identifiering behöver dessa riskklassas enligt MIFO fas 1.
- 10 deponier klassades till riskklass 3 efter MIFO fas 1 under 2016-2017 och kräver inga vidare åtgärder.
- 2 deponier klassades till riskklass 3 efter MIFO fas 2 under 2018 och kräver inga vidare åtgärder.
- Ytterligare undersökningar behövs vid minst 23 deponier det närmaste året.
- 6 deponier har sluttäckts sedan 1998 (Etelhem, Havdhem, Hemse, Ljugarn, Lummelunda, Roma). 2 av dem har inte slutbesiktats (Ljugarn, Lummelunda). 3 av dem kräver ytterligare undersökningar då de befaras läcka (Etelhem, Havdhem, Roma).
- 2 deponier har täckts delvis (Visby år 2004, Väte år 2002 nyaste delen). Båda kräver ytterligare undersökningar då de befaras läcka.
- Kontrollprogram finns vid 4 deponier (Visby, Hemse, Tofta samt Slite).
- 2 deponier har lakvattenbehandling (Visby och Slite). Vid Visby deponi pågår investering i ny lakvattenrening.
- En deponi är aktiv (Slite).
- Reviderade avslutningsplaner håller på att tas fram för 2 deponier (Tofta, Visby) inför kommande arbete med sluttäckning.

Ytterligare fakta kan erhållas i excelblad över deponier.

Undersökta och avrapporterade nedlagda deponier 2018

För påverkat grundvatten avses att SGU:s bedömningsgrunder klass 5 överskrids och för påverkat ytvatten att HVMFS maxkonc. och/ eller riktvärde för CCME överskrids för någon mätparameter.

Nr	Namn	Drift år	Risk fas 2	Förorening jord >MKM?	Grundvatten påverkat?	Ytvatten påverkat?	Behov mer undersökningar?	Prio undersökning	Kommentar	Prio sluttäckning
1	Bunge Deponi	57-71	2	Ej	Nej	Ej	Ja	Måttlig	Resistivitmätning, ej jordprov	
2	Burgsviks deponi	53-74	2	Ja	Ja	Nej	Ja	Mycket hög	Otjänligt dricksvatten	
3	Burs deponi	67-99	2	Ej	Ej	Ja	Ja	Hög		Måttlig/Hög
4	Deponi Fardume Träsk	58-66	2	Nej	Ej	Ja	Ja	Hög		
5	Eksta deponi	52-72	2	Ja	Ja	Ej	Ja	Mycket hög	Höga metallhalter i lokalt grundvatten	
6	Endre Deponi	59-80	2	Ja	Nej	Nej	Ja	Måttlig		
7	Etelhems Deponi	52-96	2	Ej	Nej	Ja	Ja	Hög		
8	Garda Deponi	57-70	2	Ja	Nej	Nej	Nej	Ej behov		Måttlig/hög
9	Gothems deponi	50 - 71	3	Ja	Nej	Ej	Nej	Ej behov	Inga vidare åtgärder behövs	Ej behov
10	Grötlingbo Deponi	54-76	2	Nej	Ja	Ja	Ja	Hög		
11	Hablingbo Deponi	51-71	2	Ja	Ja	Nej	Ja	Hög		
12	Hamra Deponi	75-99	2	Ej	Ej	Ja	Ja	Måttlig/hög		Måttlig/Hög
13	Havdhems Deponi	52-99	2	Nej	Ja	Ja	Ja	Hög	Spridning pågår av kvicksilver i yt- och grundvatten	
14	Klintehamns deponi	ca 50-60 tal	2	Ja	Ej	Ja	Ja	Måttlig		
15	Lau deponi	57-70	2	Ja	Nej	Nej	Ja	Hög		
16	Lokrume deponi	64-74	3	Ja	Nej	Nej	Nej	Ej behov	Inga vidare åtgärder behövs	Ej behov
17	När Deponi	62-74	2	Ja	Nej	Nej	Ja	Hög		
18	Pilhagen deponi	60-63	2	Nej	Nej	Ej	Ja	Hög	Primärt VSO	
19	Roma Deponi	53-93	2	Ej	Nej	Ej	Ja	Måttlig/hög	Resistivitmätning, ej jordprov	
20	Rute Deponi	74-99	2	Ej	Ja	Ja	Ja	Måttlig	Nära naturreservat och Natura 2000	Hög
21	Sanda Deponi	64-79	2	Ja	Ja	Ja	Ja	Måttlig - Hög	Spridning av metaller till ytvatten	
22	Stjärnlunden	30-52	2	Ja	Ej	Ej	Ja	Mkt hög	Metallförorening, PAH-er även ytligt i mark	
23	Stånga avfallsupplag	68-99	2	Ja	Ja	Ja	Ja	Hög	Höga metallhalter i lokalt grundvatten	Mycket hög
24	Visby deponi	52-99	2	Ej	Ja	Ej	Ja	Hög	Primärt VSO, spridning av PFAS	Mycket hög
25	Väte Deponi	62-98	2	Ja	Ja	Ja	Ja	Måttlig-Hög		
26	Östergarn Deponi	54-74	2	Ja	Ej	Ja	Ja	Hög	Spridning av kvicksilver till ytvatten	

Ej = ej undersökt, grönt = inga vidare åtgärder behövs, rosa = nu känt behov av sluttäckning